

Instruktion

Fastställt av: Bo Sundqvist

Upprättat av: Oliver Mattsson

Organisation gäller inom: Närsjukvårdsområde Skellefteå, Närsjukvårdsområde Södra Lappland, Närsjukvårdsområde Umeå, Primärvård Länsuppsdrag, Primärvård Mitt Södra Lappland, Primärvård Nord Skellefteå, Primärvård Nord Södra Lappland, Primärvård Nord Umeå, Primärvård Syd Skellefteå, Primärvård Syd Södra Lappland, Primärvård Syd Umeå, Primärvård Väst Skellefteå, Primärvård Väst Umeå, Primärvård Öst Umeå, Primärvårdsjour Umeå, Privat primärvård

AKNE - Vårdpraxis

Förändringar från föregående utgåva

Nytt ledningssystemsdokument.

Arbetsgrupp

Alberto Aulet ST-läkare Hud och STD-kliniken NUS, Paula Davila Seijo Specialistläkare Hud och STD-kliniken NUS, Alexander Shayesteh Överläkare Hud och STD-kliniken NUS

Giltighetsområde

Regionen

AKNE**Målgrupp**

Läkare som träffar patienter med akne.

ICD-10 koder: L70.0, L70.1**Bakgrund**

Akne är en kronisk sjukdom i den gemensamma utförsgången för hårfolliklar och talgkörtlar. Drabbar nästan alla tonåringar mellan 15 och 17 år. Hos 15 – 20 % av ungdomar är sjukdomen måttlig till svår och för vissa pågår besvären in i vuxen ålder. Akne har ett fluktuerande förlopp med en betydande psykosocial påverkan och negativ inverkan på livskvaliteten. Progredierande ärrbildning till följd av akne är relativt vanligt förekommande och bör i tidigt skede remitteras till dermatolog.

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig version finns i ledningssystemet.

Behandlingsrekommendationer

Lokal behandling

- Lokal behandling kan användas som monoterapi, i kombination med andra lokala preparat, eller i kombination med orala läkemedel.
- Starta behandling med ett icke-antibiotikainnehållande preparat.
- Utvärtes klindamycin (Dalacin®) rekommenderas endast om det kombineras med bensoylperoxid eller adapalen (se nedan).
- Bensoylperoxid och azelainsyra kan appliceras upp till två gånger per dag på ren och torr hud, de andra krämerna smörjs en gång dagligen.
- Hudirritation förekommer ofta initialt. Minska då på smörjfrekvensen och försök långsamt trappa upp igen.

Läkemedel

- Bensoylperoxid (**Basiron®**): baktericid och keratolytisk effekt. Förebygger resistensutveckling vid samtidig antibiotikaterapi lokalt eller systemiskt.
- Adapalen (**Differin®**): Retinoidliknande med antiinflammatoriska effekter, reducerar de inflammatoriska acnekomponenterna
- Azelainsyra (**Skinoren®, Finacea®**): Antimikrobiell effekt och direkt påverkan på follikulär hyperkeratos
- Adapalen/bensoylperoxid (**Epiduo®**). Finns i två styrkor, där den högre ej ingår i läkemedelsförmånen.

Kombinationer med antibiotika

- Klindamycin/bensoylperoxid (**Duac®**), ingår ej i läkemedelsförmånen.
- Klindamycin/tretinoin (**Acnatac®**): Antibiotika och retinoid med komedolytiska och antiinflammatoriska effekter.

Antibiotika

- Systemiska antibiotika rekommenderas vid behandling av måttlig och svår nodulär akne som är

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig version finns i ledningssystemet.

resistent mot lokala behandlingar, samt vid inflammatorisk akne resistent mot lokal behandling.

- Systemisk användning av antibiotika bör begränsas till 3 månader för att minimera utvecklingen av bakterieresistens. Tidigare har längre behandlingstider rekommenderats, men detta förefaller inte ge någon betydande ökning av effekten.
- Systemiska antibiotika ska aldrig användas som monoterapi. Kombinera i stället med topikala retinoider eller bensoylperoxid för bättre effekt och mindre resistensutveckling. Kombinera ej systembehandling med utvärtes antibiotika.
- Efter avslutad antibiotikabehandling bör behandlingen med lokala retinoider fortsätta under 6 till 12 månader för att minska risken för recidiv.
- Remiss till hudmottagning är lämplig vid recidiv inom 3 månader efter avslutad antibiotikakur.

Läkemedel

- **Lymecyklin/Tetralysal®** 300 mg 1x2 eller **Tetracyklin®** 250 mg 2x2. Ökad solkänslighet kan förekomma men utgör vanligen inget problem i Sverige.

Östrogeninnehållande kombinerade p-piller

- Är ett alternativ till antibiotika för kvinnor med inflammatorisk akne som också har behov av preventivmedel och som saknar riskfaktorer för blodpropp.
- De bör användas tillsammans med lokal behandling i minst 6 månader för att kunna utvärdera effekt.

Läkemedel:

- Norgestimate-etinylestradiol: **Amorest 28®**
- Drospirenone-etinylestradiol: **Estron®, Estrelen®, Yasmin®, Yasminelle®**

Särskilda patientgrupper

Utbredd akne på bålen

- Behandla med perorala tetracyklinpreparat kombinerat med lokalbehandling, i första hand bensoylperoxid.

Svår akne (nodulocystisk eller ärrbildande akne samt vid otillräcklig effekt efter 3 månaders behandling med p.o. preparat)

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig version finns i ledningssystemet.

- Remiss till dermatolog för ställningstagande till behandling med isotretinoin. Ofta har tetracyclinpreparat god effekt även på denna akneform och bör sättas in under väntetiden.

Graviditet

- Bensoylperoxid går bra att använda. Azelainsyra och klindamycin är B:1(se FASS).
- Tetracyclinpreparat ska inte användas under sista hälften av graviditeten och under amning p.g.a. risk för påverkan av fostrets tandanlag och skelett.

Remiss till hudläkare rekommenderas i följande situationer

- Svår nodulocystisk eller ärrbildande akne
- Akne med postinflammatorisk hyperpigmentering
- Akne med allmänpåverkan – akne fulminans
- Efter terapivikt med systemisk antibiotikabehandling eller täta recidiv enligt nedan.
- Akne i fel ålder (exempelvis debut före 9 års ålder eller efter 20 års ålder) eller på fel kroppsdel (ej ansiktet, bröstet, axlar, övre delen av ryggen).
- Stor psykosocial påverkan

Läkemedelsverket

Nedanstående behandlingsöversikt är fortfarande bra och överskådlig, men den rekommenderade behandlingstiden för antibiotika har sedan artikeln skrevs minskats till 3 månader.

Behandling av akne - behandlingsrekommendation: Information från Läkemedelsverket 2014;25(4):15–24.

<https://lakemedelsverket.se/akne>

Bibliografi

1. Guidelines of care for the management of acne vulgaris. Zaenglein et al, J Am Acad Dermatol. volume 74, number 5, May 2016
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0190962215026146?via%3Dihub>
2. A review of diagnosis and treatment of acne in adult female patients. A.U. Tan et al, [International Journal of Women's Dermatology](#). Volume 4, Issue 2, June 2018, Pages 56 - 71

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig version finns i ledningssystemet.

3. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5986265/>
4. Practical management of acne for clinicians: An international consensus from the Global Alliance to Improve Outcomes in Acne. Thiboutot et al. [J Am Acad Dermatol](#). 2018 Feb;78(2S1):S1-S23.e1
5. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0190962217326038?via%3Dihub>

Område

Vårdpraxis\Ämnesområde\Hud och STD

Utarbetat av

Innehållet utarbetat av arbetsgruppen och granskat av AKO-gruppen.

Referenser

Ange eventuella referenser till dokumentet.

Sökord

Vårdpraxis, Primärvård, Hemsjukvård, Hud och STD

Dokumentinformation

Här anges information om vad som finns i grå ruta, sidhuvud, sidfot och om information angetts om kontrollerade kopior.
Det anges här för att kunna läsas av hjälpmedel för synnedsatta. **Denna information får inte tas bort!**

Information i sidhuvud

Bild på region Västerbottens logga.

Versionsnummer: 95281

Giltigt från och med: 2021-10-01

Giltigt till och med: 2025-12-01

Information i grå ruta på första sidan

Dokumenttyp: Instruktion

Fastställt av: Bo Sundqvist

Upprättat av: Oliver Mattsson

Organisation gäller inom: Närsjukvårdsområde Skellefteå, Närsjukvårdsområde Södra Lappland, Närsjukvårdsområde Umeå, Primärvård Länsuppdrag, Primärvård Mitt Södra Lappland, Primärvård Nord Skellefteå, Primärvård Nord Södra Lappland, Primärvård Nord Umeå, Primärvård Syd Skellefteå, Primärvård Syd Södra Lappland, Primärvård Syd Umeå, Primärvård Väst Skellefteå, Primärvård Väst Umeå, Primärvård Öst Umeå, Primärvårdsjour Umeå, Privat primärvård

Information i Sidfot

Dokumentnummer: 95281

Kontrollerade kopior

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig version finns i ledningssystemet.